

ligger nogen virkelig Grund til Frygt, eller at der er nogen Anledning til at antage, at den forhaandenværende Uro skulde have sin Oprindelse derfra.

Nej, det, som jeg tror, er den fælles Grund, hvori Uroen bundes, er den nye Tanke, som Lovforslaget har optaget — i Modsætning, mener jeg, til alle tidligere foreliggende Lovforslag — og som den højtærede Minister karakteriserede som Tanken om Enhedsskolen, om Enhed i Skolevæsenet. Dersom der herved blot sigtedes til en Forbindelse mellem de forskellige Skoler, saaledes at Overgangen fra den ene til den anden blev naturlig og let, ser jeg ikke, at der kunde være noget som helst at indvende derimod, idet der jo ikke skete andet, end at man arbejdede videre paa det Grundlag, vi alle faktisk staa paa. Allerede nu staa de forskellige Skoler med deres særlige Maal ikke som afsluttede lige over for hinanden, saaledes at der ikke kan bygges en Bro fra den ene til den anden, men enhver, som er slaaet ind paa den ene Vej, ligesom mellem Mure er indesluttet paa denne og ikke uden meget store Anstrengelser kan komme over i en anden Livsbane. Hvis det alene var Tanken at gaa videre i denne Retning, mener jeg ikke, at der kunde gøres nogen berettiget Indvending derimod, men, i det mindste efter Lovforslagets Motiver, er Hensigten videregaaende. Den gaar i Retning af at skabe en egentlig Enhedsskole. Saaledes fremstilles det i hvert Fald i Motiverne. Den højtærede Minister modificerede det, synes jeg, noget i sit Foredrag nu, men i Motiverne fremstilles det saaledes, at Folkeskolen indtil et vist Trin skal være den fælles Stamme, fra hvilken gennem Realskolen eller Mellemkolen som Mellemed alle ikke abnorme eller dog nogenlunde normale Børn skulle føres op til den højere Almendannelse, som man mener er den, om jeg saa maa udtrykke det, ene saliggørende, den, hvortil alle saa vidt muligt bør stræbe hen, og som alle i Kraft af Ligheden bør kunne naa, for saa — saaledes tænker jeg mig Tanken ført videre — at gaa tilbage i deres forskellige Livsstillinger, til Ploven, til Haandværket, til det legemlige Arbejde. Det er det Ideal, som i Motiverne skildres med megen Varme, jeg kan næsten sige, med fantastiske Farver. Dette Ideal er efter min Mening ganske utopisk, ikke blot af de Grunde, som fremhæves i Motiverne, at det vil koste mange, grumme mange Penge, og at det vil vare længe, inden man kan naa dertil, men fordi det altid vil

støde paa det virkelige Livs Hindringer. Det virkelige Liv kræver i de forskellige Livsvirksomheder en væsentlig forskellig Fordannelse, som man aldrig kan komme bort fra. Almendannelsen kan være, som den vil, der fordres dog en særlig Fordannelse. For saa vidt nu en enkelt Livsvirksomhed eller enkelte Livsvirksomheder af Hensyn til denne Fordannelse kræver Afslutning af Skolegangen paa et tidligere Alderstrin, og de vedkommende derved afskæres fra at naa den samme Almendannelse som de 18aarige Ynglinge, ja, saa er der jo kun det at sige: Livet eller f. Eks. Folkehøjskolen maa paa et senere modnere Trin skaffe det Supplement til Veje, som ikke har kunnet naas i 14—15 eller 16 Aars Alderen. Altsaa, jeg anser Tanken for lige saa utopisk som usand og urigtig, og at den er bleven fremsat, har utvivlsomt været en Grund til Uroen, idet den f. Eks. synes at kaste Handsken til Folkehøjskolen, der jo prætenderer og ifølge sit Standpunkt maa gøre Paastand paa ogsaa at give en god Almendannelse, som ikke bør betragtes som et blot Surrogat for den ene saliggørende Dannelse, der vindes igennem Almenskolen.

Nu kan jo den højtærede Minister sige og sige med Rette, at dette har været mere en Skildring af et Fremtidsideal, hvorpaa jo Vægten ikke ligger i Øjeblikket, og som det derfor ikke er nødvendigt nu at diskutere fra et almindeligt filosofisk Synspunkt. Han kan gøre gældende, at vi bør holde os til Lovforslaget, som det foreligger, og undersøge, om det indeholder noget, som er grundet paa det nævnte Synspunkt, saa at dette altsaa kan siges at medføre praktiske Virkninger, som ikke vilde være til Stede, hvis man havde holdt sig til det andet Ideal: Forskellige Skoler hver med sit Maal, men med indbyrdes Forbindelse, saa vidt det er gør ligt. Det mener jeg, det gør, og det er disse Konsekvenser, som jeg anser for Aarsagen til den Uro, der er opstaaet. Hvad er det nemlig, Lovforslaget i denne Henseende vil? Det griber jo, som den højtærede Minister bemærkede, ikke ind der, hvor Folkeskolen afslutter, ved det fjortende Aar, men det griber ind paa et tidligere Trin og siger: vi tage Disciplen fra Folkeskolen ved det 11.—12. Aar. Dertil er nu ikke noget at bemærke, for saa vidt Tanken er, at inden denne Alder skulle Eleverne ikke behøve at læse fremmede Sprog, og at den lærde Skole skal kunne optage dem, uden at de have faaet Undervisning deri. Saa